

ประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชน
ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

นิวัฒน์ รุ่งสร้อย

อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

EFFECTIVENESS OF THE SYSTEMATIC SOLID WASTE MANAGEMENT OF
COMMUNITY IN THE LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATION
IN NAKHON PATHOM PROVINCE

Niwat Rungsoi

Instructor of the curriculum of Bachelor of Public Administration, Faculty of Business Administration and
Public Administration, Western University, Thailand

E-mail address: rungsnp@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 5 พฤษภาคม 2564

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 24 ธันวาคม 2564

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 23 มิถุนายน 2564

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชน และ 3) เพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารและตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนรวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำมาพรรณนาหาข้อสรุปอย่างเป็นระบบมีเหตุผลอ้างอิงทฤษฎีดำเนินการจัดระเบียบข้อมูล ผลการวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมโดยยึดแผนพัฒนาจังหวัดนครปฐมพ.ศ. 2560-2564 เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับผลการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

2. ข้อค้นพบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชน มีผลมาจากสภาพปัญหาการไม่มีสถานที่ทิ้งขยะและไม่มีระบบกำจัดหรือการจัดการขยะมูลฝอยตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อม

3. ข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชน โดยอิงจากข้อสรุปที่ค้นพบ ได้แก่ 3.1) การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการขยะให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 3.2) การแก้ปัญหาความซ้ำซ้อนของกฎหมาย 3.3) การพิจารณาสภาพพื้นที่และการจัดการ

ขยะให้ถูกหลักวิชาการ และ 3.4) การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ชุมชนนำไปสู่สังคมแห่งการรีไซเคิลและการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมต่อไป

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ ชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study effectiveness of the systematic solid waste management of community: 2) to study factors affecting the success of the systematic solid waste management of community: and 3) to suggest improvements in the systematic solid waste management of community. This research was a qualitative research. The sample group consisted of 30 people, including executives and representatives of public, private, and civil society and data was collected through in-depth interviews then brought leading up to the systematic, rational conclusion and reference theories to organize the data.

The results revealed that:

1. Effectiveness of the systematic solid waste management of community in the local government organization in Nakhon Pathom province by adhering to the Nakhon Pathom Provincial Development Plan 2017-2021 to drive solutions to natural resources and environmental problems that consistent with the results of the survey of the needs of people in the area of Nakhon Pathom province
2. Findings of factors affecting the success of the systematic solid waste management of community resulted from the lack of a waste disposal facility and the lack of a disposal system or waste management in accordance with environmental standards.
3. Suggestions improvements in the systematic solid waste management of community included: 3.1) the participation of various sectors to allow waste management to be in the same direction: 3.2) solving the problem of redundancy of the law: 3.3) consideration of area conditions and waste management to be technical principles: and 3.4) building knowledge and understanding for the community leads to a society of recycling and waste management of the local government organization in Nakhon Pathom province.

Keywords: effectiveness, the systematic solid waste management, community in the local government organization in Nakhon Pathom province

ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

การพัฒนาประเทศในระยะและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ ในกำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจนเพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาตั้งแต่ปี (2558 – 2573) ได้พิจารณาถึงปัจจัยและแนวโน้มหลักที่ประเทศไทยต้องเผชิญจากปัญหาขยะมูลฝอย เป็นหนึ่งในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของประชาชน อันมีสาเหตุมาจากการขยายตัวและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ รวมทั้งข้อจำกัด ด้านงบประมาณ รวมถึงพื้นที่รองรับและกำจัดขยะมูลฝอยยังมีอยู่อย่างจำกัด จากอัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนอยู่ที่ 1.13 กิโลกรัม /คน/วัน นับวันปัญหาขยะยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยจากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศปี 2559 มีปริมาณขยะ 27.06 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2560 ปริมาณขยะ 27.40 ล้านตัน (กองควบคุมมลพิษ, 2560)

กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุขในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกเป็นธรรมของสังคม การส่งเสริมและพัฒนาการเมืองการปกครองการพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎรความมั่นคงภายใน กิจการสาธารณภัย และการพัฒนาเมือง และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดกำหนดโดยเฉพาะมลพิษจากขยะมูลฝอย เป็นหนึ่งในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของประชาชน อันมีสาเหตุมาจากรีมาณขยะจากชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุม และมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ รวมทั้งข้อจำกัดด้านงบประมาณ รวมถึงพื้นที่รองรับและกำจัดขยะมูลฝอยยังมีอยู่อย่างจำกัด การยอมรับของประชาชน ประกอบกับประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายหลัก หรือระเบียบข้อบังคับที่จะรองรับการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรโดยจะมีเฉพาะกฎหมาย กฎระเบียบที่ใช้สำหรับการกำจัดขยะมูลฝอย หรือของเสียที่เกิดขึ้นเท่านั้น ซึ่งจากการพิจารณาขอบเขตและวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มีการบังคับใช้ดังกล่าวข้างต้น ยังขาดกลไกที่สำคัญในการควบคุมอัตราการเกิดของขยะมูลฝอย ตั้งแต่การออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์ การกำหนดหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้จำหน่าย ในการร่วมรับผิดชอบผลิตภัณฑ์ตลอดวัฏจักรชีวิต หรือการสร้างกลไกให้เกิดการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อนำกลับไปใช้ซ้ำหรือรีไซเคิล ภายหลังจากการบริโภค ทำให้การจัดการขยะมูลฝอยไม่มีประสิทธิภาพ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดศักยภาพในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการเก็บ ขนย้าย และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตพื้นที่ หรือมอบหมายให้หน่วยงานรัฐหรือส่วนราชการท้องถิ่นอื่นรวมทั้ง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการหรือทำร่วมกับราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บ ขนย้าย กำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 หรือมอบหมายให้หน่วยงานเอกชนเป็นผู้ดำเนินการหรือทำร่วมกับราชการส่วนท้องถิ่นในการเก็บขนย้าย กำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยรวมถึงมีอำนาจในการนำไปดำเนินการใช้หรือหาประโยชน์ได้ตามข้อตกลงที่ทำไว้ระหว่างกันและมีอำนาจในการออกข้อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อกำหนดเงื่อนไขการประกอบกิจการรับทำการเก็บ ขนย้าย กำจัดหรือหาประโยชน์จากการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ตลอดจนออกข้อกำหนดท้องถิ่น (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2561)

จังหวัดนครปฐมเป็นพื้นที่ที่มีการเพิ่มของจำนวนประชากรการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรอุปโภคบริโภคของประชาชนซึ่งก่อให้เกิดวิกฤติปัญหาขยะทั้งนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการคัดแยกเก็บ ขนย้าย และกำจัดสิ่งปฏิกูล และมูลฝอย ราชการส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดของท้องถิ่น และมีหน้าที่จัดให้มีที่ รongรับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามที่สาธารณะและสถานสาธารณะให้เพียงพอและถูกสุขลักษณะ เพื่อที่จะให้สามารถตอบสนองความต้องการ ของประชาชน และแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างตรงเป้าหมาย ทั้งนี้โดยเหตุผลที่ว่าไม่มีผู้ใดจะรู้สึกถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดีกว่าคน ในท้องถิ่นเอง และการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นนั้นจะส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้เรียนรู้กระบวนการเมือง การบริหารและการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (พิระพงษ์ วรภัทร์ธีระกุล, 2564) สภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ยังพบปัญหาต่าง ๆ เช่น ไฟไหม้บ่อขยะส่งกลิ่นเหม็นรบกวนและเป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคเป็นต้นแต่สถานที่กำจัดแบบถูกต้องมีไม่เพียงพอซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวขณะเดียวกันปริมาณขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่การเก็บรวบรวมขนส่งและกำจัดยังมีข้อจำกัดในการดำเนินการดังกล่าวและการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอและการกำจัดที่ไม่ถูกสุขลักษณะยังมีอยู่มากรวมทั้งข้อจำกัดด้านงบประมาณถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อก่อสร้างระบบการจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะมากขึ้น เพื่อการก่อสร้างระบบกำจัดขยะชุมชนภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดอย่างไรก็ตามยังมีหลายพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณหรือบางพื้นที่ที่มีระบบแล้วแต่ไม่สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้ถูกสุขลักษณะตามที่ได้ออกแบบไว้รวมทั้งพื้นที่รองรับและการกำจัดขยะมูลฝอยมีอยู่จำกัดและขาดการยอมรับของประชาชนบางแห่งได้รับการต่อต้านคัดค้านจากประชาชนจนไม่สามารถเข้าใช้พื้นที่ได้ทั้งนี้ในการจัดทำโครงการก่อสร้างระบบกำจัดขยะที่ผ่านมามากไม่ได้คำนึงถึงการเตรียมความพร้อมที่จะดำเนินงานดูแลรักษาระบบอย่างต่อเนื่องทำให้มีข้อจำกัดด้านบุคลากรและการบริหารจัดการที่ชัดเจนนอกจากนี้การดำเนินงานที่ผ่านมาส่วนใหญ่มิมีลักษณะต่างคนต่างทำทำให้มีสถานที่กำจัดมูล

ฝอยที่ไม่ถูกสุขลักษณะขนาดต่างๆ กันกระจายทั่วไปและสิ้นเปลืองงบประมาณดังนั้นปัญหาขยะมูลฝอยจึงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่นับวันยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น

ดังนั้นจากความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัยผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม” จากสถานการณ์ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีอัตราการเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ในขณะที่อัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดและอัตราขยะมูลฝอยที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้นวิกฤตปัญหาขยะมูลฝอยเป็นหนึ่งในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากปัญหาทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองที่มีการขยายตัวสูงตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น รวมไปถึงการขยายตัวและพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งมีกระบวนการที่สำคัญในการดำเนินงานด้านการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสู่ความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา โดยผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมให้ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้นสู่ความยั่งยืนต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าวิจัยดังต่อไปนี้

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา:** งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการเชิงคุณภาพโดยเป็นการศึกษาที่มุ่งประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) บนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ

ระดับภาค และระดับประเทศอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศรวมทั้งร่วมการแก้ปัญหาและการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนของพื้นที่ในจังหวัดนครปฐม โดยมีเนื้อหาที่ครอบคลุมตามแนวคิดและทฤษฎี ทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งทั้งศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากการสืบค้นข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ครอบคลุมเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัยรวมทั้งนโยบายผู้บริหาร แผนงานและโครงการต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการศึกษาวเคราะห์ตามกรอบกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยให้ครบถ้วน

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

3. **ขอบเขตด้านประชากร** ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในการดำเนินการของจังหวัดนครปฐมตาม Roadmap โดยพิจารณาปริมาณขยะที่มีการรวบรวมกำจัดและสภาพพื้นที่สถานที่ฝังกลบรวมทั้งศักยภาพขององค์กร ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เทศบาลนครปฐมที่สามารถเป็นรูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย Model M รองรับขยะมูลฝอยได้ 230-250 ตันต่อวัน มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย พื้นที่ 232 ไร่ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รวบรวมขยะมูลฝอยไปกำจัดที่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครปฐมจำนวน 24 แห่ง

กลุ่มที่ 2 เทศบาลสามง่าม สามารถเป็นรูปแบบศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแบบ Model S รองรับขยะมูลฝอยได้ 50 -100 ตันต่อวัน มีสถานที่ฝังกลบพื้นที่ 29 ไร่ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รวบรวมขยะมูลฝอยไปกำจัดสถานที่กำจัด 21 แห่ง

กลุ่มที่ 3 สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่เดิม จำนวน 6 แห่ง

กลุ่มที่ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการจ้างเอกชนดำเนินงาน 60 แห่ง

กลุ่มที่ 5 การจัดการของเสียอันตรายชุมชนในระดับจังหวัด ได้แก่ สถานที่เก็บรวบรวมจัดเก็บของเสียอันตรายชุมชนในระดับจังหวัดมี 2 แห่ง (ที่มา : การประชุมขับเคลื่อน Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 5, 2557)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์ตามขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ รวมถึงข้อมูลทางวิชาการที่ได้จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ต้องการและจัดทำข้อมูลใหม่ให้ครอบคลุมกับความเป็นจริงมากที่สุด

2. ประชาชนและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถให้ข้อมูลได้ดี

ที่สุด เป็น 3 กลุ่ม มีดังนี้

กลุ่มที่ 1 หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกมาแบบเจาะจง จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการขยะ จำนวน 10

กลุ่มที่ 3 ประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 10 คน โดยรวมทั้งสิ้น 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับในปัจจุบันการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างไรบ้าง และในประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างเป็นระบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์เมื่อเสร็จสิ้นแล้ว ได้นำมาถอดความแบบคำต่อคำ และจัดกลุ่มประเด็นเนื้อหาให้สอดคล้องกับคำถามตาม วัตถุประสงค์การวิจัย แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาให้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เลือกใช้เพื่อ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนา (บุษกร เชี่ยวจินดาภานต์, 2561)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม พบว่า

ประเด็นที่ 1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม โดยสรุปว่า

1.1 การกำหนดนโยบายตามหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้สามารถบริหารจัดการโดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งโดยภาพรวมแล้วนโยบายมีการกำหนดหรือปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่นอยู่เสมอ ซึ่งจะครอบคลุมประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทั่วถึง ซึ่งในจุดนี้ทางท้องถิ่นมีการพัฒนาและการเตรียมความพร้อมเพื่อให้บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยจะต้องอยู่บนพื้นฐานความพึงพอใจของประชาชนเป็นหลัก โดยมีมาตรการดูแลการบริหารจัดการในการกระจายอำนาจดำเนินนโยบาย ซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดให้เกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุดมีการออกนโยบายให้โรงงานอุตสาหกรรมชุมชน ในแต่ละแห่งมีการดำเนินตามนโยบายที่ทางท้องถิ่นได้กำหนดไว้ โดยให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการซึ่งมีการประชุมเพื่อหาแนวทางและมาตรการในการจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่น เพื่อให้บริหาร

จัดการได้อย่างมีระบบแบบแผนทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งกฎระเบียบข้อบังคับข้อบัญญัติที่ใช้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับปัญหาขยะที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในภาคครัวเรือน โรงงานอุตสาหกรรม ในการจัดการขยะที่มีพิษต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบหลักการปฏิบัติ ที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีระบบต่อไป

1.2 การส่งเสริมให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครปฐม มีการพัฒนารูปแบบในการบริหารจัดการขยะของหน่วยงานในการแก้ไขของปัญหาขยะมูลฝอยโดยตรง มีการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เป็นหลักสากลเพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ มีการสรุปประเมินผลนำไปใช้ได้จริงและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการขยะในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายพร้อมทั้งสามารถประเมินผลการปฏิบัติในทุก ๆ ส่วน พร้อมทั้งทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทราบและตระหนักมาโดยตลอดเกี่ยวกับปัญหาขยะในชุมชน การกำหนดไว้อย่างมีแบบแผนซึ่งจะต้องปฏิบัติและการประเมินผลรอบด้านเพราะเป็นฐานในการผลิตซึ่งจะเต็มไปด้วยโรงงานอุตสาหกรรมขยะที่เป็นพิษซึ่งทางท้องถิ่นจะต้องมีการจัดการขยะเหล่านี้ให้ถูกต้อง และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมรวมทั้งประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนให้ได้รับความพึงพอใจในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปรับปรุงบำรุงรักษาพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและภูมิทัศน์ให้ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนให้สมกับเป็นเมืองน่าอยู่สร้างระบบบริหารจัดการที่ดีโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการวางแผนการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นธรรม พร้อมทั้งจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยทั้งในรูปของการว่าจ้างการร่วมลงทุนหรือการให้สัมปทานรับจ้างควบคุมระบบกำจัดมูลฝอยกำหนดองค์กรและหน้าที่ในการควบคุมกำกับดูแลการจัดการมูลฝอยของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่อไป

1.3 การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนรวมทั้งการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลการพัฒนาศึกษาเรียนรู้ในชุมชนเกี่ยวกับการจัดการขยะที่ถูกวิธีทั้งในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้าใจในทิศทางและพันธกิจของส่วนท้องถิ่นมีในการสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนภาคอุตสาหกรรม การจัดการที่เป็นระบบพร้อมทั้งตั้งเป้าหมายในการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด โดยอยู่บนความพึงพอใจของประชาชนเป็นหลักให้ประชาชนสามารถนำขยะมารีไซเคิลได้ เช่นกระดาษพลาสติกโลหะเป็นต้น เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับการสร้างจิตสำนึกของประชาชนและส่งเสริมการมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงหรือลดการสร้างขยะมูลฝอยในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรจำเป็นต้องจัดให้มีระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภทต่างๆ ปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่เยาวชนโดยให้การศึกษาและรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติรวมทั้งให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมาก

1.4 เป้าหมายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชน โดยปริมาณขยะต้องลดลง มีการกำจัดอย่างถูกวิธีถูกหลักสากลและที่สำคัญจะต้องมีระบบในการจัดการขยะ และสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนในจังหวัดนครปฐมในการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เพื่อให้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และ

ส่งเสริมการเป็นเมืองตัวอย่างที่น่าอยู่โดยการส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นอนุรักษ์ธรรมชาติการจัดการขยะที่ถูกตามหลักอนามัย พร้อมทั้งมีพื้นที่ในการจัดการขยะที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อชุมชน และเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตัวอย่างในการจัดการขยะที่เป็นระบบได้รับการยอมรับตามหลักสากล ซึ่งให้ครัวเรือนมีการจัดการขยะที่ถูกวิธีเริ่มตั้งแต่ การคัดแยกขยะ การนำขยะบางส่วนกลับมาใช้ใหม่ การกำจัดขยะอย่างถูกวิธีด้วยการสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจให้เกิดการลดและคัดแยกขยะณแหล่งกำเนิดสนับสนุนส่งเสริมการสร้างธุรกิจเอกชนจากขยะรีไซเคิลพัฒนาระบบรวบรวมคัดแยกและโครงสร้างพื้นฐานรวมทั้งออกกฎหมายให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบต่อซากผลิตภัณฑ์ของตนเองและนำมาตรการทางภาษีมาใช้ในการสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจให้เกิดการลดและคัดแยกขยะในการแก้ไขปัญหาขยะ

1.5 การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเปิดโอกาสให้ประชาชน รวมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับปัญหาของขยะการร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างตรงจุด มีการประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยการอบรมสัมมนาเชิงวิชาการเกี่ยวกับปัญหาขยะ การให้ความรู้ในเรื่องการจัดการขยะ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชนเมื่อได้รับความเดือดร้อนจากโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างสูงสุด และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนในการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะการประชุมหามาตรการในความร่วมมือการบริหารท้องถิ่น ซึ่งจะต้องส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมให้น้อยที่สุดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้อย่างรวดเร็วตามลักษณะองค์ประกอบโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่สามารถดำเนินการได้ตั้งแต่แหล่งกำเนิดโดยจัดวางภาชนะให้เหมาะสมตลอดจนวางระบบการเก็บรวบรวมมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อให้เกิดการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดการปนเปื้อนของขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

ประเด็นที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม โดยสรุปว่า

2.1 ข้อจำกัดของงบประมาณและบุคลากรของท้องถิ่นมีการจัดงบประมาณในการกำจัดขยะซึ่งทางท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณที่พอเพียง แต่ในบางครั้งปัญหาในเรื่องของจำนวนปริมาณขยะกับงบประมาณที่จัดสรรไม่เพียงพอบางในแต่ละปี ซึ่งมีสาเหตุมาจากจำนวนของขยะที่เพิ่มขึ้น และปัญหาที่สำคัญอีกบางประการคือ การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการขยะโดยตรงในการให้ความรู้ ความเข้าใจกับประชาชนการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการดำเนิน ซึ่งทางท้องถิ่นมีความจำเป็นในการนำงบประมาณไปใช้ในด้าน ๆ อื่นซึ่งงบประมาณที่มีอยู่มีการจัดสรรที่เพียงพออยู่แล้วแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจมีอยู่บ้างแต่น้อย ส่วนเรื่องของบุคลากรในการการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจะต้องจัดให้มีบุคลากรให้พอเพียงต่อการปฏิบัติงานในสำนักงานและการปฏิบัติงานรักษาความสะอาดและขยะมูลฝอยจะต้องมีการรอบชี้แจงให้ซึ่งงบประมาณที่จัดสรรในส่วนนี้ยังไม่มีเพียงพอต่อการดำเนินในแต่ละปี ซึ่งต้องมีการปรับปรุงแก้ไขต่อไปให้ดีขึ้นซึ่งมองภาพรวมแล้วยังไม่เพียงพอต่อการจัดการเกี่ยวกับขยะ โดยที่มองว่า

ปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้มีผลมาจากปัญหาที่หลากหลายโดยท้องถิ่นก็พยายามที่จะแก้ไขปัญหาในแต่ละจุดซึ่งบางที่อาจจะตรงจุดบ้างบางที่อาจจะไม่ตรงจุดจึงต้องแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

2.2 การเพิ่มของจำนวนประชากรในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างเป็นระบบตามแนวทางพระราชบัญญัติใช้หลักการ 3 R's ในจังหวัดนครปฐมเกิดผลกระทบอย่างมาก เพราะว่า จำนวนประชากรถ้าเป็นคนในท้องถิ่นส่วนใหญ่จะมีจำนวนไม่มาก แต่เนื่องจากเป็นฐานการผลิตของภาคอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งทำให้อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรที่มีความจำเป็นต่อโรงงานอุตสาหกรรมจึงเป็นปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทุกปี และปัญหาเหล่านี้จะมีผลที่ตามมาอีกประการหนึ่งคือ ปัญหาในเรื่องของขยะจึงเพิ่มขึ้นจำนวนมากเช่นกัน ทำให้การกำจัด การบริหารจัดการ ยากต่อการควบคุมถ้ามีระบบในเรื่องของการบริหารจัดการที่ดีจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน โดยต้องสร้างความเข้าใจในหลาย ๆ ฝ่ายในเรื่องที่เกิดขึ้นนี้ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญในการจัดการท้องถิ่นอย่างหนึ่ง แต่ถ้ามีระบบในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพปัญหาเหล่านี้ก็จะหมดไป การเพิ่มขึ้นจำนวนประชากรเกิดขึ้นในทุกพื้นที่โดยที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ส่วนใหญ่ที่เป็นคนในพื้นที่จะมีจำนวนที่น้อยกว่าประชาชนต่างถิ่นที่เข้ามาอาศัยในการประกอบอาชีพต่าง ๆ

2.3 การบูรณาการร่วมกันระหว่าง หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และประชาชนนั้น ทางท้องถิ่นได้มีการจัดอบรมการให้ความรู้เชิงวิชาการอีกทั้งการรณรงค์การรักษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้ร่วมมือกันพร้อมทั้งการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่มีผลกระทบระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมกับชุมชนในเรื่องของปัญหาขยะ ซึ่งมีการประเมินการปฏิบัติงาน และการสร้างความพึงพอใจของคนในชุมชนเป็นหลักเช่น การทิ้งขยะในที่สาธารณะ การกำจัดขยะที่ไม่ถูกวิธีซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งต้องบูรณาการร่วมกันอย่างจริงจัง การบูรณาการร่วมกันของภาครัฐ เอกชน และประชาชนนั้น ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของการปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่เยาวชนและการรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติ รวมทั้งให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ความเข้าใจในการทิ้งขยะ เพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกที่ดีในการทิ้งขยะ การทิ้งในที่สาธารณะและการกำจัดขยะที่ไม่ถูกวิธี ทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างมากซึ่งต้องได้รับการแก้ไขในตรงนี้การประชุมหารือให้มีการจัดการระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบครบวงจร ในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้้อย่างจริงจัง และสร้างความร่วมมือให้เกิดผลสำเร็จได้

2.4 ข้อจำกัดของพื้นที่ในการกำจัดขยะมูลฝอยไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้เป็นพื้นที่ในการกำจัดขยะ พร้อมทั้งนายทุนมีการจัดทำเป็นหมู่บ้านจัดสรรราคาที่ดินจึงเพิ่มสูงขึ้นทำให้ทางท้องถิ่นไม่มีงบประมาณที่เพียงพอต่อการซื้อที่ดินนำมาใช้ในการกำจัดขยะ ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างมากในเรื่องของราคาที่ดินที่เพิ่มสูงขึ้นอันเนื่องมาจากการสร้างหมู่บ้านจัดสรร ที่นายทุนไปซื้อที่ดินเพื่อทำหมู่บ้านและการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมทำให้ราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งพื้นที่ในการกำจัดขยะมีค่อนข้างจำกัด แต่ปริมาณขยะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดปัญหาอย่างมาก แต่ในบางครั้งท้องถิ่นยังไม่มีมาตรการใด ๆ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งสร้างความไม่พึงพอใจให้ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณนั้น และอาจจะส่งผลกระทบต่อการเข้า

ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ท้องถิ่นจัดทำไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควรการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของคนในท้องถิ่น สร้างที่ทำงาน ซึ่งพื้นที่ในการจัดสรรเพื่อใช้เป็นที่กำจัดขยะนั้นย่อมมีไม่เพียงพอต่อการดำเนินใช้เป็นพื้นที่กำจัดขยะ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อทรัพยากรทางธรรมชาติที่เพิ่มมากขึ้น

2.5 ความไม่เข้มงวดเพียงพอของมาตรการทางกฎหมายในท้องถิ่นมาตรการทางกฎหมายในท้องถิ่นในส่วนนี้ทางท้องถิ่นมีการกำหนดในเรื่องของกฎหมายเกี่ยวกับขยะ การจัดตั้งโรงงาน หรือการตั้งบ้านเรือนปลูกสิ่งก่อสร้างการละเลยในเรื่องของกฎ ระเบียบข้อบังคับของประชาชนในท้องถิ่น เช่น การทิ้งขยะไม่ถูกที่ไม่มีการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี ไม่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความร่วมมืออย่างจริงจังปัญหาการนำไปปฏิบัติหรือข้อเรียกร้องในบางประการทำให้ความสำเร็จในการนำไปปฏิบัติไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ และความไม่เข้มงวดเพียงพอบางเรื่อง เช่น การรู้เห็นเป็นใจในเรื่องของปัญหาขยะในโรงงานอุตสาหกรรม การทุจริต การให้สินบนข้าราชการที่ไปตรวจโรงงานเกี่ยวกับขยะเป็นพิษและการปล่อยของเสียลงสู่แม่น้ำลำคลองทำให้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางธรรมชาติอย่างมากเกี่ยวข้องกับอัตราค่าธรรมเนียมการจัดการขยะและอัตราค่าธรรมเนียมการลดและใช้ประโยชน์จากขยะกำหนดระเบียบข้อบังคับมาตรฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกลไกการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อใช้ประโยชน์และลดปริมาณขยะและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระบบการติดตามตรวจสอบต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม โดยสรุปว่า

ประเด็นที่ 1 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม โดยยึดแผนพัฒนาจังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2560-2564 มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติโดยการมีส่วนร่วมสู่สมดุลสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนเพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับผลการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม โดยเฉพาะสภาพปัญหาการไม่มีสถานที่ทิ้งขยะและไม่มีระบบกำจัดหรือการจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นไปตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อมและไม่ก่อให้เกิดมลพิษพร้อมทั้งการจัดการขยะมูลฝอย มีการปรับปรุงแก้ไขและหามาตรการในการจัดการให้ถูกหลัก และมีการนำโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ พร้อมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ โดยการประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการขยะให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ แก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนและความขัดกันของกฎหมาย จะเป็นการแก้ปัญหาการบริหารจัดการขยะได้อย่างยั่งยืน โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพภัสสรณ์ วรภัทร์ธีระกุล. (2561). ศึกษาภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในท้องถิ่น : กรณีศึกษา เทศบาลเมืองจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การวางยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนปฏิบัติการในการจัดการขยะมูลฝอย ต้องมีความชัดเจน และเป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยกระตุ้นให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการดำเนินการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม เช่น การชักชวน ชี้แจงถึงความสำคัญและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องพร้อมทั้งมีมุมมองในการจัดการขยะไปในทิศทางเดียวกันว่า ขยะมีใช้ทรัพยากรสิ้น แต่เป็นสิ่งที่ต้องกำจัด/จัดการให้หมดไป พร้อมทั้งผลงานวิจัยของทิวา ประสุพรรณ ศิริวัฒน์ จิระเดช ประไพ ดารากร เจียมวิจักขณ์ และปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์ (2559) วิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ตำบลบ้านแลง พบว่า เมื่อมีการส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะสามารถลดปริมาณขยะได้ โดยจะส่งผลกระทบต่อระบบการเก็บ ขนย้าย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งค่าใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการขยะที่ลดลงและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสันชัย พรหมสิทธิ์. (2562). ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการขยะที่ประสบผลสำเร็จของพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เริ่มจากมีนโยบายที่ชัดเจน มีการประสานการดำเนินงาน มีแผนงานและงบประมาณในการจัดกิจกรรมลดปริมาณและภาคประชาสังคมต้องมีการสร้างกฎระเบียบขึ้นในพื้นที่เพื่อสร้างความสามัคคีความมีวินัยและปลูกจิตสำนึกสาธารณะตามลำดับ

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักการ 3R's ในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งสร้างความตระหนักและความเข้าใจให้กับประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ระดับครัวเรือน เสริมสร้างศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมทั้งพัฒนากฎระเบียบมาตรการและบังคับใช้กฎหมาย ในการเสริมสร้างองค์ความรู้บุคลากรและพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล และเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาจัดการขยะมูลฝอยเพื่อรองรับขยะชุมชนมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนเพิ่มขึ้นภาครัฐเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนทุกคนก็ควรตระหนักถึงปัญหาการจัดการขยะที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุดา สุขารมณ. (2552) ศึกษาวิจัยเรื่องความร่วมมือระหว่างองค์การในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ผลการวิจัยพบว่า การมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกันมีความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการที่สุด แต่ละฝ่ายยอมรับในการมีผู้นำร่วมกัน เป็นความร่วมมือที่หวังผลระยะยาว มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ พร้อมทั้งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิระพงษ์ วรรณศิริตระกูล. (2564). ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการการค้าข้างทางที่เหมาะสมของกรุงเทพมหานคร ผู้การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในเมืองที่ยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ซึ่งมีนโยบายแผนปฏิบัติงานพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ที่มีความชัดเจนครอบคลุมต่อการนำนโยบายไป ปฏิบัติ และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ แต่มีข้อจำกัดเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ ซึ่งยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้จากหลายปัจจัยที่กล่าวมา และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกิตติ มีศิริ. (2559). วิจัยเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน : กรณี ศึกษาชุมชนเกตุไพบรา 3, 4, 5 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่าปัจจัยที่ทำให้การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเกตุไพบรา 3, 4, 5 ประสบผลสำเร็จมี 4 ปัจจัย ดังนี้ 1) ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งและอุทิศตนให้ชุมชน 2) วิธีการจัดการขยะมูลฝอย 3) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและเครือข่ายภายนอก 4) ทุนทางสังคม พร้อมทั้งผลงานวิจัยของสุรสิทธิ์ เพชรพิศุพงษ์ และสุวรรัฐ แลสันกลาง. (2560). ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

บ้านวังหม้อ เทศบาลตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับ ประโยชน์ของการจัดการขยะมูลฝอยจากการอบรมและจากการประชาสัมพันธ์ตลอดถึงการได้ความรู้เรื่อง โทษที่เกิดจากปัญหาขยะมูลฝอย พร้อมทั้งผลงานวิจัยของธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา. (2560). ศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนกับความเชื่อมั่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้กระบวนการ มีส่วนร่วม จะทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในหน่วยงานภาครัฐมากขึ้นต่อเมื่อประชาชนได้รับและเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมจากการมีส่วนร่วมตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1.1 การวางยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนปฏิบัติการในการจัดการขยะมูลฝอย ต้องมีความชัดเจน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ควรมีส่วนร่วมในการจัดการขยะไปในทิศทางเดียวกันว่า ขยะมีใช้ทรัพยากรสิ้นแต่เป็นสิ่งที่ต้องกำจัด/จัดการให้หมดไป และรายได้ที่ได้จากการจัดการขยะเป็นเพียงผลพลอยได้ที่จะนำมาใช้ในการดำเนินกิจการการด้านขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การกระจายอำนาจในการจัดบริการสาธารณะต่างๆ ควรให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการอย่างเบ็ดเสร็จ ทั้งคน งาน เงิน และกระบวนการ โดยเฉพาะบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ พร้อมทั้งทำอย่างไรให้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศไทย (พ.ศ. 2559-2564) นำไปสู่การบูรณาการกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสามารถใช้อำนาจในการจัดทำค่าของบประมาณในการจัดการของเสียอันตรายในห้วงปฏิบัติการหลังการตรวจพิสูจน์หลักฐาน

1.3 ควรมีการจัดทำโครงการนำร่องหรือโครงการต้นแบบในเชิงบูรณาการ โดยให้มีความเกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยกำหนดตัวชี้วัดหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกันในการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะ ในคำรับรองการปฏิบัติราชการ พร้อมทั้งการแก้ไขปัญหาขยะชุมชนในแต่ละระดับของการบริหารปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนอย่างเป็นระบบในจังหวัดนครปฐมให้ชัดเจน

1.4 ส่งเสริมบริบทของการเกิดขยะและกำจัดขยะที่ต้นทางและปลายทาง ได้แก่ 1) ขยะต้นทาง ส่งเสริมผู้ผลิตในการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้ผลิตรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 2) ขยะปลายทาง ส่งเสริมอุตสาหกรรมรีไซเคิลให้กระจายครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดนครปฐมโดยการส่งเสริมให้เกิดร้านรับซื้อของเก่าหรือกลุ่มชาเล้งที่ถูกต้องตามกฎหมายให้ครอบคลุมพื้นที่ส่งเสริมธุรกิจที่ส่งเสริมการรีไซเคิลอย่างชัดเจน

1.5 ควรให้ผู้ผลิตมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยการเก็บค่ากำจัดขยะจากผู้ผลิตที่ก่อให้เกิดขยะด้วย พร้อมทั้งการสร้างโรงเผาขยะที่ผลิตกระแสไฟฟ้าได้เป็นเรื่องที่ยอมรับได้ และควรติดตามผลที่เกิดขึ้นจากการก่อสร้างโรงเผาขยะในพื้นที่นั้น ๆ อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมในตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการทราบถึงปัญหา และแนวทางในการแก้ไขต่อไป

2.2 ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบของชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ในลักษณะการวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพเพื่อการค้นพบที่น่าสนใจนอกเหนือจากการศึกษาวิจัยในการครั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะสามารถดำเนินไปได้ และควรกำหนดขอบเขตการบังคับใช้เฉพาะในพื้นที่มีปัญหาวิกฤตเร่งด่วนที่ต้องรีบแก้ไข และพื้นที่นั้นมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง อีกทั้งต้องกำหนดหัวระยะเวลาในการบังคับใช้ที่ชัดเจน กำหนดให้มีมาตรการอื่นเพื่อรองรับที่จะไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติในภายหลัง จึงจะเกิดผลในเชิงรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพสู่ความยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2560). แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ.2559 – 2564). สืบค้น 24 พฤษภาคม 2563, จาก <http://www.pcd.go.th>
- กิตติ มีศิริ. (2559). ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนเกตุไพเราะ 3,4,5 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทิวา ประสุวรรณ, ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ, ดารากร เจียมวิจักขณ์, และปรีชา ดิลกภูมิพิสิทธิ์. (2559). รูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ตำบล บ้านแลง. วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยของกรม ใน พระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 11(1), 45-60.
- ธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนกับความเชื่อมั่นในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- บุษกร เชี่ยวจินดาภานต์. (2561). เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา. วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 13(25), 103-118.
- พัชสรณ์ วรภัทร์ธระกุล. (2561). ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองจังหวัดปทุมธานี, วารสารคุรุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 15(2), 491-500.
- พิระพงษ์ วรภัทร์ธระกุล. (2564). การบริหารจัดการการค้ำข้างทางที่เหมาะสมของกรุงเทพมหานคร สู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในเมืองที่ยั่งยืน. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(2), 394-409.
- วรสุดา สุขารมณ์. (2552). ความร่วมมือระหว่างองค์การในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย (ปริญญา นิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สันชัย พรหมสิทธิ์. (2562). การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 9(1), 67-81.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). ฐานข้อมูลเพื่อการรายงาน สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย. สืบค้น 30 เมษายน 2563, จาก http://www.onep.go.th/env_data/.
- สุรสิทธิ์ เพชรปิตุพงษ์, และสุวัฐ แลสันกลาง. (2560). การประเมินโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอย บ้านวังหม้อ เทศบาลตำบลร่องกวาง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 10(3), 131-142.